Ohjelmistotuotanto

Matti Luukkainen ja ohjaajat Antti, Pooki, Riku, Sini, Taneli

syksy 2024

Luento 3 7.11.2024

Kurssipalaute

- Kurssipalaute
  - Kurssilla lopussa kerättävän palautteen lisäksi ns. jatkuva palaute https://norppa.helsinki.fi

- Luennot
  - ▶ huomenna klo 12-14 B123
    - ensi viikosta alkaen ma ja ti 12-14 B123
- ► Pajaa salissa BK107 ma 14-16
  - to 13-15
    - pe 12-14 (huomenna poikkeuksellisesti klo 14-16)

Miniprojektit

- Käynnistyvät 11.11 alkavalla viikolla
- ► Ilmoittautumisen deadline su 10.11. klo 23.59
- Aloitustilaisuudet
  - ti 14-16
  - ke 14-16
  - ke 16-18
  - to 10-12
  - to 14-16
- Seuraavat viikot: sprinttien katselmus ja suunnittelu samassa aikaikkunassa
- Loppudemot
  - ke 11.12. klo 12-14 B123
  - ▶ to 12.12. klo 12-14 CK112

Ohjelmiston elinkaari (software lifecycle)

- ► Vaatimusten analysointi ja määrittely
- Suunnittelu
- ▶ Toteutus
- Testaus
- Ohjelmiston ylläpito ja evoluutio

Vaatimusmäärittely engl requirements engineering

► Keskeisin ongelma ohjelmistotuotantoprosessissa on määritellä asiakkaan vaatimukset rakennettavalle ohjelmistolle

Vaatimusmäärittely engl requirements engineering

- ► Keskeisin ongelma ohjelmistotuotantoprosessissa on määritellä asiakkaan vaatimukset rakennettavalle ohjelmistolle
- ▶ Jakaantuvat kahteen luokkaan
  - ► Toiminnalliset vaatimukset
    - ohjelman toiminnot
  - ► Ei-toiminnalliset vaatimukset
    - koko ohjelmistoa koskevat "laatuvaatimukset" ja
    - toimintaympäristön asettamat rajoitteet

Vaatimusmäärittely engl requirements engineering

- ► Keskeisin ongelma ohjelmistotuotantoprosessissa on määritellä asiakkaan vaatimukset rakennettavalle ohjelmistolle
- ▶ Jakaantuvat kahteen luokkaan
  - ► Toiminnalliset vaatimukset
    - ohjelman toiminnot
  - ► Ei-toiminnalliset vaatimukset
    - koko ohjelmistoa koskevat "laatuvaatimukset" ja
    - toimintaympäristön asettamat rajoitteet
- ➤ Vaatimusmäärittelyn tulee ainakin alkaa ennen ohjelmiston suunnittelua ja toteuttamista
  - vesiputouksessa vaatimukset määritellään heti alussa
  - iteratiivisessa ja ketterässä kehityksestä projektin kuluessa

- ► Vaatimusmäärittelyn luonne vaihtelee paljon riippuen
  - kehitettävästä ohjelmistosta
  - kehittäjäorganisaatiosta
  - ohjelmistokehitykseen käytettävästä prosessimallista

- ► Vaatimusmäärittelyn luonne vaihtelee paljon riippuen
  - kehitettävästä ohjelmistosta
  - ▶ kehittäjäorganisaatiosta
  - b ohjelmistokehitykseen käytettävästä prosessimallista
- Asiakkaan tai asiakkaan edustajan on oltava prosessissa aktiivisesti mukana

- ► Vaatimusmäärittelyn luonne vaihtelee paljon riippuen
  - kehitettävästä ohjelmistosta
  - kehittäjäorganisaatiosta
  - ohjelmistokehitykseen käytettävästä prosessimallista
- Asiakkaan tai asiakkaan edustajan on oltava prosessissa aktiivisesti mukana
- ▶ Jaotellaan yleensä muutamaan työvaiheeseen
  - kartoitus (engl. elicitation)
  - analyysi
  - validointi
  - dokumentointi
  - hallinnointi

- ► Vaatimusmäärittelyn luonne vaihtelee paljon riippuen
  - kehitettävästä ohjelmistosta
  - kehittäjäorganisaatiosta
  - b ohjelmistokehitykseen käytettävästä prosessimallista
- Asiakkaan tai asiakkaan edustajan on oltava prosessissa aktiivisesti mukana
- ▶ Jaotellaan yleensä muutamaan työvaiheeseen
  - kartoitus (engl. elicitation)
  - analyysi
  - validointi
  - dokumentointi
  - hallinnointi
- ► Työvaiheet limittyvät ja vaatimusmäärittely etenee spiraalimaisesti tarkentuen

Selvitetään järjestelmän sidosryhmät (stakeholders) eli tahot, jotka tekemisissä järjestelmän kanssa

- Selvitetään järjestelmän sidosryhmät (stakeholders) eli tahot, jotka tekemisissä järjestelmän kanssa
- Käytetään kaikki mahdolliset keinot:
  - Haastatellaan sidosryhmien edustajia
  - Pidetään brainstormaussessioita asiakkaan ja kehittäjien kesken

- Selvitetään järjestelmän sidosryhmät (stakeholders) eli tahot, jotka tekemisissä järjestelmän kanssa
- Käytetään kaikki mahdolliset keinot:
  - ► Haastatellaan sidosryhmien edustajia
  - Pidetään brainstormaussessioita asiakkaan ja kehittäjien kesken
- Kehittäjätiimi voi strukturoida vaatimusten kartoitusta
  - Mietitään kuviteltuja käyttäjiä ja keksitään käyttäjille tyypillisiä käyttöskenaarioita
  - ► Tehdään paperiprototyyppejä ja käyttöliittymäluonnoksia

- Selvitetään järjestelmän sidosryhmät (stakeholders) eli tahot, jotka tekemisissä järjestelmän kanssa
- Käytetään kaikki mahdolliset keinot:
  - ► Haastatellaan sidosryhmien edustajia
  - Pidetään brainstormaussessioita asiakkaan ja kehittäjien kesken
- Kehittäjätiimi voi strukturoida vaatimusten kartoitusta
  - Mietitään kuviteltuja käyttäjiä ja keksitään käyttäjille tyypillisiä käyttöskenaarioita
  - ► Tehdään paperiprototyyppejä ja käyttöliittymäluonnoksia
- Skenaarioita ja prototyyppejä läpikäymällä asiakas näkemys tarkentuu

- Selvitetään järjestelmän sidosryhmät (stakeholders) eli tahot, jotka tekemisissä järjestelmän kanssa
- Käytetään kaikki mahdolliset keinot:
  - Haastatellaan sidosryhmien edustajia
    - ▶ Pidetään brainstormaussessioita asiakkaan ja kehittäjien kesken
- Kehittäjätiimi voi strukturoida vaatimusten kartoitusta
  - Mietitään kuviteltuja käyttäjiä ja keksitään käyttäjille tyypillisiä käyttöskenaarioita
  - ► Tehdään paperiprototyyppejä ja käyttöliittymäluonnoksia
- Skenaarioita ja prototyyppejä läpikäymällä asiakas näkemys tarkentuu
- Jos ollaan korvaamassa vanhaa järjestelmää, voidaan havainnoida loppukäyttäjän työskentelyä (etnografia)

- ► Kartoitettuja vaatimuksia täytyy analysoida, eli ovatko ne
  - riittävän kattavat
  - keskenään ristiriidattomia
  - testattavissa
  - toteutuminen on mahdollista ja taloudellisesti järkevää

- Kartoitettuja vaatimuksia täytyy analysoida, eli ovatko ne
   riittävän kattavat
  - keskenään ristiriidattomia
  - testattavissa
  - testattavissa
  - ▶ toteutuminen on mahdollista ja taloudellisesti järkevää
- ► Vaatimukset on myös pakko **dokumentoida** muodossa tai toisessa
  - Ohjelmistokehittäjiä varten: mitä tehdään
  - Testaajia varten: toimiiko järjestelmä kuten vaatimukset määrittelevät

- Kartoitettuja vaatimuksia täytyy analysoida, eli ovatko ne
   riittävän kattavat
  - keskenään ristiriidattomia
  - testattavissa
  - testattavissa
  - ▶ toteutuminen on mahdollista ja taloudellisesti järkevää
- ► Vaatimukset on myös pakko **dokumentoida** muodossa tai toisessa
  - Ohjelmistokehittäjiä varten: mitä tehdään
  - Testaajia varten: toimiiko järjestelmä kuten vaatimukset määrittelevät
- Joskus vaatimusdokumentti toimii oleellisena osana asiakkaan ja kehittäjien välisessä sopimuksessa

- Kartoitettuja vaatimuksia täytyy analysoida, eli ovatko ne
  - riittävän kattavat
    - keskenään ristiriidattomia
    - testattavissa
  - toteutuminen on mahdollista ja taloudellisesti järkevää
- Vaatimukset on myös pakko dokumentoida muodossa tai toisessa
  - ► Ohjelmistokehittäjiä varten: mitä tehdään
  - ► Testaajia varten: toimiiko järjestelmä kuten vaatimukset määrittelevät
- Joskus vaatimusdokumentti toimii oleellisena osana asiakkaan ja kehittäjien välisessä sopimuksessa
- ▶ Ja **validoida**:
  - Onko asiakas sitä mieltä että kirjatut vaatimukset kuvaavat sellaisen järjestelmät mitä asiakas tarvitsee

Toiminnalliset vaatimukset

► Vaatimukset jakaantuvat toiminnallisiin ja ei-toiminnallisiin vaatimuksiin

Toiminnalliset vaatimukset

- ► Vaatimukset jakaantuvat toiminnallisiin ja ei-toiminnallisiin vaatimuksiin
- ► Toiminnalliset vaatimukset (functional requirements) kuvaavat mitä toimintoja järjestelmällä on
- Esim:
  - Asiakas voi lisätä tuotteen ostoskoriin
  - Onnistuneen luottokorttimaksun yhteydessä asiakkaalle vahvistetaan ostotapahtuman onnistuminen sähköpostitse

Toiminnalliset vaatimukset

- ► Vaatimukset jakaantuvat toiminnallisiin ja ei-toiminnallisiin vaatimuksiin
- ► Toiminnalliset vaatimukset (functional requirements) kuvaavat mitä toimintoja järjestelmällä on
- Esim:
  - Asiakas voi lisätä tuotteen ostoskoriin
  - Onnistuneen luottokorttimaksun yhteydessä asiakkaalle vahvistetaan ostotapahtuman onnistuminen sähköpostitse
- Toiminnallisten vaatimusten dokumentointi voi tapahtua esim.
  - ▶ feature-listoina
  - ► UML-käyttötapauksina (joita käsiteltiin kurssilla Ohjelmistotekniikka ennen vuotta 2018)
  - ► Ketterissä menetelmissä usein user storyinä

Ei-toiminnalliset vaatimukset

- Ei-toiminnalliset vaatimukset jakautuvat kahteen luokkaan
- Laatuvaatimukset (quality attributes), ovat koko järjestelmän toiminnallisuutta rajoittavia/ohjaavia tekijöitä, esim.
  - Käytettävyys
  - Saavutettavuus
  - Tietoturva
  - Suorituskyky
  - Skaalautuvuus
  - Testattavuus
  - Laajennettavuus

Ei-toiminnalliset vaatimukset

- ► Ei-toiminnalliset vaatimukset jakautuvat kahteen luokkaan
- Laatuvaatimukset (quality attributes), ovat koko järjestelmän toiminnallisuutta rajoittavia/ohjaavia tekijöitä, esim.
  - Käytettävyys
  - Saavutettavuus
  - Tietoturva
  - Suorituskyky
  - Skaalautuvuus
  - Testattavuus
  - Laajennettavuus
- Toimintaympäristön rajoitteita (constraints) ovat esim:
  - ► Toteutusteknologia (tulee toteuttaa NodeJS:llä ja Reactilla)
  - ► Integroituminen muihin järjestelmiin (kirjautuminen HY-tunnuksilla, data SISU:sta)
  - Mukautuminen lakeihin ja standardeihin (ei riko GDPR:ää)

Ei-toiminnalliset vaatimukset

- ► Ei-toiminnalliset vaatimukset jakautuvat kahteen luokkaan
- Laatuvaatimukset (quality attributes), ovat koko järjestelmän toiminnallisuutta rajoittavia/ohjaavia tekijöitä, esim.
  - Käytettävyys
  - Saavutettavuus
  - Tietoturva
  - Suorituskyky
  - Skaalautuvuus
  - Testattavuus
  - Laajennettavuus
- Toimintaympäristön rajoitteita (constraints) ovat esim:
  - ► Toteutusteknologia (tulee toteuttaa NodeJS:llä ja Reactilla)
  - ► Integroituminen muihin järjestelmiin (kirjautuminen HY-tunnuksilla, data SISU:sta)
  - Mukautuminen lakeihin ja standardeihin (ei riko GDPR:ää)
- ► Ei-toiminnalliset vaatimukset vaikuttavat yleensä ohjelman arkkitehtuurin suunnitteluun

- ► Vesiputousmallissa vaatimusmäärittely erillinen ohjelmistoprosessin vaihe
  - tehdään kokonaan ennen suunnittelun aloittamista

- ► Vesiputousmallissa vaatimusmäärittely erillinen ohjelmistoprosessin vaihe
  - tehdään kokonaan ennen suunnittelun aloittamista
- Jos määrittelyssä tehdään virhe, joka huomataan vasta testauksessa, muutoksen tekeminen kallista

- ➤ Vesiputousmallissa vaatimusmäärittely erillinen ohjelmistoprosessin vaihe
  - tehdään kokonaan ennen suunnittelun aloittamista
- ▶ Jos määrittelyssä tehdään virhe, joka huomataan vasta testauksessa, muutoksen tekeminen kallista
- Tästä loogisena johtopäätöksenä oli tehdä vaatimusmäärittelystä erittäin järeä ja huolella tehty työvaihe

ldeaali jonka mukaan vaatimusmäärittely voidaan irrottaa erilliseksi vaiheeksi on osoittautunut utopiaksi

- ldeaali jonka mukaan vaatimusmäärittely voidaan irrottaa erilliseksi vaiheeksi on osoittautunut utopiaksi
- ► Vaatimusten muuttumien on väistämätöntä
  - asiakas ei osaa ilmaista tarpeita, toimintaympäristö muuttuu, vaatimusdokumenttia tulkitaan väärin...

- ldeaali jonka mukaan vaatimusmäärittely voidaan irrottaa erilliseksi vaiheeksi on osoittautunut utopiaksi
- ► Vaatimusten muuttumien on väistämätöntä
  - asiakas ei osaa ilmaista tarpeita, toimintaympäristö muuttuu, vaatimusdokumenttia tulkitaan väärin...
- ➤ Vaatimusmäärittelyä ei ole mahdollista/järkevää irrottaa suunnittelusta ja toteutuksesta
  - Suunnittelu auttaa ymmärtämään ongelma-aluetta syvällisemmin ja generoi muutoksia vaatimuksiin
  - Ohjelmia tehdään maksimoiden valmiiden ja muualta, esim. open sourcena saatavien komponenttien käyttö

- ▶ Ideaali jonka mukaan vaatimusmäärittely voidaan irrottaa erilliseksi vaiheeksi on osoittautunut utopiaksi
- ► Vaatimusten muuttumien on väistämätöntä
  - asiakas ei osaa ilmaista tarpeita, toimintaympäristö muuttuu, vaatimusdokumenttia tulkitaan väärin...
- ➤ Vaatimusmäärittelyä ei ole mahdollista/järkevää irrottaa suunnittelusta ja toteutuksesta
  - Suunnittelu auttaa ymmärtämään ongelma-aluetta syvällisemmin ja generoi muutoksia vaatimuksiin
  - Ohjelmia tehdään maksimoiden valmiiden ja muualta, esim. open sourcena saatavien komponenttien käyttö
- ► Jos toteutus otetaan huomioon, on helpompi arvioida vaatimusten toteuttamisen hintaa

▶ Iteratiivisen ja ketterän ohjelmistotuotannon tapa on integroida kaikki ohjelmistotuotannon vaiheet yhteen

- ► Iteratiivisen ja ketterän ohjelmistotuotannon tapa on integroida kaikki ohjelmistotuotannon vaiheet yhteen
- Projektin alussa määritellään vaatimuksia tarkemmalla tasolla ainakin yhden iteraation tarpeiden verran

- ► Iteratiivisen ja ketterän ohjelmistotuotannon tapa on integroida kaikki ohjelmistotuotannon vaiheet yhteen
- Projektin alussa määritellään vaatimuksia tarkemmalla tasolla ainakin yhden iteraation tarpeiden verran
- Ohjelmistokehittäjät arvioivat vaatimusten toteuttamisen hintaa
- Asiakas priorisoi: iteraatioon valitaan toteutettavaksi ne vaatimukset, jotka maksimoivat liiketoiminnallisen arvon

▶ Jokaisen iteraation aikana tehdään määrittelyä, suunnittelua, ohjelmointia ja testausta

- ▶ Jokaisen iteraation aikana tehdään määrittelyä, suunnittelua, ohjelmointia ja testausta
- Jokainen iteraatio tuottaa valmiin osan järjestelmää

- ▶ Jokaisen iteraation aikana tehdään määrittelyä, suunnittelua, ohjelmointia ja testausta
- Jokainen iteraatio tuottaa valmiin osan järjestelmää
- Edellisen iteraation tuotos toimii syötteenä seuraavan iteraation vaatimusten määrittelyyn

- ▶ Jokaisen iteraation aikana tehdään määrittelyä, suunnittelua, ohjelmointia ja testausta
- Jokainen iteraatio tuottaa valmiin osan järjestelmää
- Edellisen iteraation tuotos toimii syötteenä seuraavan iteraation vaatimusten määrittelyyn
- Ohjelmisto on mahdollista saada tuotantoon jo ennen kaikkien vaatimusten valmistumista

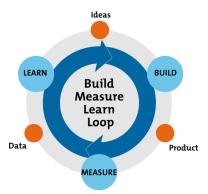
- ▶ Jokaisen iteraation aikana tehdään määrittelyä, suunnittelua, ohjelmointia ja testausta
- Jokainen iteraatio tuottaa valmiin osan järjestelmää
- Edellisen iteraation tuotos toimii syötteenä seuraavan iteraation vaatimusten määrittelyyn
- Ohjelmisto on mahdollista saada tuotantoon jo ennen kaikkien vaatimusten valmistumista
- ► Kattavana teemana tuottaa asiakkaalle maksimaalisesti arvoa

Vaatimusmäärittely 2010-luvulla: Lean startup

- ► Eric Ries (2011): *Lean startup*
  - kuvaa systemaattisen tavan kartoittaa vaatimuksia erityisen epävarmoissa konteksteissa

Vaatimusmäärittely 2010-luvulla: Lean startup

- ► Eric Ries (2011): Lean startup
  - kuvaa systemaattisen tavan kartoittaa vaatimuksia erityisen epävarmoissa konteksteissa
- ► Malli perustuu kolmiosaisen build-measure-learn-syklin toistamiseen

- Esim. internetpalveluja tai mobiilisovelluksia rakennettaessa käyttäjien tarpeista ei minkäänlaista varmuutta
  - Alkuvaiheessa ei edes ole vielä käyttäjiä, joilta voitaisiin kysyä
  - voidaan vain olettaa mitä ihmiset tulisivat käyttämään

- Esim. internetpalveluja tai mobiilisovelluksia rakennettaessa käyttäjien tarpeista ei minkäänlaista varmuutta
  - ► Alkuvaiheessa ei edes ole vielä käyttäjiä, joilta voitaisiin kysyä ► voidaan vain olettaa mitä ihmiset tulisivat käyttämään
- ▶ Otetaan lähtökohdaksi jokin idea siitä, mitä käyttäjät haluavat
- ► Tehdään *hypoteesi miten asiakkaat käyttäytyisivät*, jos kyseinen järjestelmä tai toiminnallisuus olisi toteutettu

- Esim. internetpalveluja tai mobiilisovelluksia rakennettaessa käyttäjien tarpeista ei minkäänlaista varmuutta
  - Alkuvaiheessa ei edes ole vielä käyttäjiä, joilta voitaisiin kysyä
     voidaan vain olettaa mitä ihmiset tulisivat käyttämään
- Otetaan lähtökohdaksi jokin idea siitä, mitä käyttäjät haluavat
- ► Tehdään *hypoteesi miten asiakkaat käyttäytyisivät*, jos kyseinen järjestelmä tai toiminnallisuus olisi toteutettu
- Rakennetaan nopeasti minimal viable product (MVP) joka toteuttaa ominaisuuden

- Esim. internetpalveluja tai mobiilisovelluksia rakennettaessa käyttäjien tarpeista ei minkäänlaista varmuutta
  - Alkuvaiheessa ei edes ole vielä käyttäjiä, joilta voitaisiin kysyä
     voidaan vain olettaa mitä ihmiset tulisivat käyttämään
- Otetaan lähtökohdaksi jokin idea siitä, mitä käyttäjät haluavat
   Tehdään hypoteesi miten asiakkaat käyttäytyisivät, jos
  - kyseinen järjestelmä tai toiminnallisuus olisi toteutettu

    Rakennetaan nopeasti minimal viable product (MVP) joka
- ► MVP laitetaan tuotantoon ja mitataan miten asiakkaat käyttäytyvät uuden toiminnallisuuden suhteen

toteuttaa ominaisuuden

- ▶ Jos MVP jonkin toiminnallisuuden uusi versio, käytetään
  - A/B-testausta uusi ominaisuus julkaistaan osalle käyttäjistä, loput jatkavat
    - vanhan ominaisuuden käyttöä

- Jos MVP jonkin toiminnallisuuden uusi versio, käytetään A/B-testausta
  - uusi ominaisuus julkaistaan osalle käyttäjistä, loput jatkavat vanhan ominaisuuden käyttöä
- Mitattua käyttäytymistä verrataan alussa asetettuun hypoteesiin
  - olivatko toteutetut toiminnallisuuden käyttäjien mieleen

- Jos MVP jonkin toiminnallisuuden uusi versio, käytetään A/B-testausta
  - uusi ominaisuus julkaistaan osalle käyttäjistä, loput jatkavat vanhan ominaisuuden käyttöä
- Mitattua käyttäytymistä verrataan alussa asetettuun hypoteesiin
  - olivatko toteutetut toiminnallisuuden käyttäjien mieleen
- Jos toteutettu idea ei osoittautunut hyväksi, voidaan palata järjestelmän edelliseen versioon
  - Jos idea on hyvä, toteutetaan sen toiminnallisuus robustilla tavalla

- ▶ Jos MVP jonkin toiminnallisuuden uusi versio, käytetään A/B-testausta
  - uusi ominaisuus julkaistaan osalle käyttäjistä, loput jatkavat vanhan ominaisuuden käyttöä
- Mitattua käyttäytymistä verrataan alussa asetettuun hypoteesiin
  - olivatko toteutetut toiminnallisuuden käyttäjien mieleen
- ▶ Jos toteutettu idea ei osoittautunut hyväksi, voidaan palata järjestelmän edelliseen versioon
  - Jos idea on hyvä, toteutetaan sen toiminnallisuus robustilla tavalla
- ► Menetelmällä on siis tarkoitus oppia systemaattisesti ja mahdollisimman nopeasti mitä asiakkaat haluavat

TAUKO 10 minuuttia

Vaatimusmäärittely ja projektisuunnittelu ketterässä prosessimallissa

- ► Ketterän vaatimusmäärittelyn tärkein työväline on user story
- Mike Cohn:
  - A user story describes **functionality that will be valuable** to either user or purchaser of software.

- ► Ketterän vaatimusmäärittelyn tärkein työväline on user story
- Mike Cohn:
  - A user story describes **functionality that will be valuable** to either user or purchaser of software.
- User stories are composed of three aspects:
  - A written description of the story, used for planning and reminder
  - Conversations about the story to serve to flesh the details of the story
  - 3. **Tests** that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete

User storyt kuvaavat loppukäyttäjän kannalta arvoa tuottavia toiminnallisuuksia

- User storyt kuvaavat loppukäyttäjän kannalta arvoa tuottavia toiminnallisuuksia
- User story on karkean tason tekstuaalinen kuvaus
- ▶ ja lupaus/muistutus siitä, että toiminnallisuuden vaatimukset on selvitettävä asiakkaan kanssa

- User storyt kuvaavat loppukäyttäjän kannalta arvoa tuottavia toiminnallisuuksia
- User story on karkean tason tekstuaalinen kuvaus
- ja lupaus/muistutus siitä, että toiminnallisuuden vaatimukset on selvitettävä asiakkaan kanssa
- Seuraavat voisivat olla verkkokaupan user storyjen tekstuaalisia kuvauksia:
  - Asiakas voi lisätä tuotteen ostoskoriin
  - Asiakas voi poistaa ostoskorissa olevan tuotteen
  - Asiakas voi maksaa luottokortilla ostoskorissa olevat tuotteet

- User storyt kuvaavat loppukäyttäjän kannalta arvoa tuottavia toiminnallisuuksia
- User story on karkean tason tekstuaalinen kuvaus
- ja lupaus/muistutus siitä, että toiminnallisuuden vaatimukset on selvitettävä asiakkaan kanssa
- Seuraavat voisivat olla verkkokaupan user storyjen tekstuaalisia kuvauksia:
  - Asiakas voi lisätä tuotteen ostoskoriin
  - Asiakas voi poistaa ostoskorissa olevan tuotteen
  - Asiakas voi maksaa luottokortilla ostoskorissa olevat tuotteet
- User story ei ole perinteinen vaatimusmääritelmä, joka ilmaisee tyhjentävästi miten joku toiminnallisuus tulee toteuttaa

- Kun user story päätetään toteuttaa, on sen tarkat vaatimukset pakko selvittää
- Story on lupaus kommunikoinnista asiakkaan kanssa conversations about the story to serve to flesh the details of the story

- Kun user story päätetään toteuttaa, on sen tarkat vaatimukset pakko selvittää
- Story on lupaus kommunikoinnista asiakkaan kanssa conversations about the story to serve to flesh the details of the story
- ▶ Määritelmän kolmas alikohta sanoo että storyyn kuuluu Tests that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete

- Kun user story päätetään toteuttaa, on sen tarkat vaatimukset pakko selvittää
- Story on lupaus kommunikoinnista asiakkaan kanssa conversations about the story to serve to flesh the details of the story
- ▶ Määritelmän kolmas alikohta sanoo että storyyn kuuluu *Tests* that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete
- Storyyn testejä kutsutaan **hyväksymätesteiksi** (acceptance test) tai **hyväksymäkriteereiksi** (acceptance criteria)

- Kun user story päätetään toteuttaa, on sen tarkat vaatimukset pakko selvittää
- Story on lupaus kommunikoinnista asiakkaan kanssa conversations about the story to serve to flesh the details of the story
- ▶ Määritelmän kolmas alikohta sanoo että storyyn kuuluu *Tests* that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete
- Storyyn testejä kutsutaan hyväksymätesteiksi (acceptance test) tai hyväksymäkriteereiksi (acceptance criteria)
- ➤ Yleensä joukko konkreettisia testiskenaarioita joiden toimittava, jotta storyn voidaan todeta olevan valmis

- Kun user story päätetään toteuttaa, on sen tarkat vaatimukset pakko selvittää
- ➤ Story on lupaus kommunikoinnista asiakkaan kanssa conversations about the story to serve to flesh the details of the story
- ▶ Määritelmän kolmas alikohta sanoo että storyyn kuuluu *Tests* that convey and document details and that will be used to determine that the story is complete
- Storyyn testejä kutsutaan **hyväksymätesteiksi** (acceptance test) tai **hyväksymäkriteereiksi** (acceptance criteria)
- ➤ Yleensä joukko konkreettisia testiskenaarioita joiden toimittava, jotta storyn voidaan todeta olevan valmis
- Luonne vaihtelee projekteittain
  - ► Tekstinä dokumentoituja skenaarioita
  - Parhaassa tapauksessa automaattisesti suoritettavia testejä

a parking pass so that I can

As a student I want to purchase

Back of Card

Confirmations! The student must pay the corner and One pass for one mosth is issued at a time. The student will not receive a pass of the pyrant isn't sufficient

The person buying the pass must be a currently enrolled situation

The stilet my only buy one pass por month.

Copyright 2005-2009 Scott W. Ambler

Priority! Man Should

drive to school

Hyvän storyn kriteerejä

Hyvän storyn kriteerejä

- ▶ User storyn tulee kuvata sovelluksen käyttäjälle arvoa tuottavia toimintoja
  - ► Käytettävä asiakkaan kieltä, ei teknistä jargonia

Hyvän storyn kriteerejä

- User storyn tulee kuvata sovelluksen käyttäjälle arvoa tuottavia toimintoja
  - Käytettävä asiakkaan kieltä, ei teknistä jargonia
- User story tulisi kuvata "end to end"-toiminnallisuutta (kattaen käyttöliittymän, bisneslogiikan, ja tietokannan)
  - Esimerkki huonosta storystä lisää jokaisesta asiakkaasta rivi tietokantatauluun customers

Hyvän storyn kriteerejä

- ▶ User storyn tulee kuvata sovelluksen käyttäjälle arvoa tuottavia toimintoja
  - ► Käytettävä asiakkaan kieltä, ei teknistä jargonia
- User story tulisi kuvata "end to end"-toiminnallisuutta (kattaen käyttöliittymän, bisneslogiikan, ja tietokannan)
  - Esimerkki huonosta storystä lisää jokaisesta asiakkaasta rivi tietokantatauluun customers
- Edellinen sivu erään muodin mukaisessa muodossa
  - As a type of user, I want functionality so that business value
  - As a student I want to purchase a parking pass so that I can drive to school

- ▶ Bill Wake INVEST in good User Stories, kuusi toivottavaa ominaisuutta
  - Independent
  - Negotiable
  - Valuable to user or customer
  - Estimable
  - ► Small
  - Testable

- ▶ Bill Wake INVEST in good User Stories, kuusi toivottavaa ominaisuutta
  - Independent
  - Negotiable
  - ► Valuable to user or customer
  - Estimable
  - Small
  - Testable
- ▶ Independent: storyjen pitäisi olla toteutusjärjestykseltään mahdollisimman riippumattomia
  - antaa asiakkaalle enemmän vapauksia

- ▶ Bill Wake INVEST in good User Stories, kuusi toivottavaa ominaisuutta
  - Independent
  - Negotiable
  - ► Valuable to user or customer
  - Estimable
  - Small
  - Testable
- ▶ Independent: storyjen pitäisi olla toteutusjärjestykseltään mahdollisimman riippumattomia
  - antaa asiakkaalle enemmän vapauksia
- ▶ Negotiable: storyn luonne "muistilappuna" ja keskusteluna
- Valuable

► Estimatable: storyn toteuttamisen vaatima työmäärä pitää olla arvioitavissa kohtuullisella tasolla

- ► Estimatable: storyn toteuttamisen vaatima työmäärä pitää olla arvioitavissa kohtuullisella tasolla
- ► Small storyt on oltava riittävän pieniä, yhden sprintin aikana toteutettavissa olevia

- ► Estimatable: storyn toteuttamisen vaatima työmäärä pitää olla arvioitavissa kohtuullisella tasolla
- ► Small storyt on oltava riittävän pieniä, yhden sprintin aikana toteutettavissa olevia
- ► **Testability**: storyille pitää pystyä laatimaan kriteerit, joiden avulla voi yksikäsitteisesti todeta onko story toteutettu hyväksyttävästi

- ► Estimatable: storyn toteuttamisen vaatima työmäärä pitää olla arvioitavissa kohtuullisella tasolla
- ► Small storyt on oltava riittävän pieniä, yhden sprintin aikana toteutettavissa olevia
- ▶ Testability: storyille pitää pystyä laatimaan kriteerit, joiden avulla voi yksikäsitteisesti todeta onko story toteutettu hyväksyttävästi
- ► Ei-toiminnalliset vaatimukset (esim. suorituskyky, käytettävyys) aiheuttavat usein haasteita testattavuudelle
  - Esim. story verkkokaupan tulee toimia tarpeeksi nopeasti kovassakin kuormituksessa
  - ▶ voidaan muotoilla testattavaksi seuraavasti: käyttäjän vasteaika saa olla korkeintaan 0.5 sekuntia 99% tapauksissa jos yhtäaikaisia käyttäjiä sivulla on maksimissaan 1000

Projektin alussa etsimään ja määrittelellään user storyja ja muodostaa näistä alustava product backlog

- Projektin alussa etsimään ja määrittelellään user storyja ja muodostaa näistä alustava product backlog
- Käytettävissä ovat kaikki yleiset vaatimusten kartoitustekniikat:
  - haastattelut, brainstormaus, paperiprototyypit, käyttöliittymäluonnokset...

- Projektin alussa etsimään ja määrittelellään user storyja ja muodostaa näistä alustava product backlog
- Käytettävissä ovat kaikki yleiset vaatimusten kartoitustekniikat:
  - haastattelut, brainstormaus, paperiprototyypit, käyttöliittymäluonnokset...
- Alustavan storyjen keräämisvaiheen ei ole tarkoituksenmukaista kestää kovin kauaa, maksimissaan muutaman päivän

- Projektin alussa etsimään ja määrittelellään user storyja ja muodostaa näistä alustava product backlog
- Käytettävissä ovat kaikki yleiset vaatimusten kartoitustekniikat:
  - haastattelut, brainstormaus, paperiprototyypit, käyttöliittymäluonnokset...
- Alustavan storyjen keräämisvaiheen ei ole tarkoituksenmukaista kestää kovin kauaa, maksimissaan muutaman päivän
- User story on muistilappu ja lupaus tarkennuksesta:
  - Turhiin detaljeihin ei puututa
  - Ei edes tavoitella täydellistä ja kattavaa listaa vaatimuksista, asioita tarkennetaan myöhemmin

- Projektin alussa etsimään ja määrittelellään user storyja ja muodostaa näistä alustava product backlog
- ► Käytettävissä ovat kaikki yleiset vaatimusten kartoitustekniikat:
  - haastattelut, brainstormaus, paperiprototyypit, käyttöliittymäluonnokset...
- Alustavan storyjen keräämisvaiheen ei ole tarkoituksenmukaista kestää kovin kauaa, maksimissaan muutaman päivän
- User story on muistilappu ja lupaus tarkennuksesta:
  - Turhiin detaljeihin ei puututa
  - Ei edes tavoitella täydellistä ja kattavaa listaa vaatimuksista, asioita tarkennetaan myöhemmin
- ► Kun alustavat storyt identifioitu, ne priorisoidaan ja työmäärä arvioidaan karkealla tasolla

- Prioriteetti määrää järjestyksen, missä ohjelmistokehittäjät toteuttavat ohjelmiston ominaisuuksia
- Priorisoinnin hoitaa product owner

- Prioriteetti määrää järjestyksen, missä ohjelmistokehittäjät toteuttavat ohjelmiston ominaisuuksia
- Priorisoinnin hoitaa product owner
- ▶ Motivaationa on pyrkiä maksimoimaan asiakkaan kehitettävästä ohjelmistosta saama hyöty/arvo

- Prioriteetti määrää järjestyksen, missä ohjelmistokehittäjät toteuttavat ohjelmiston ominaisuuksia
- Priorisoinnin hoitaa product owner
- ► Motivaationa on pyrkiä maksimoimaan asiakkaan kehitettävästä ohjelmistosta saama hyöty/arvo
- ► Tärkeimmät asiat halutaan toteuttaa nopeasti
  - saadaan tuotteen alustava versio nopeasti julkaistua

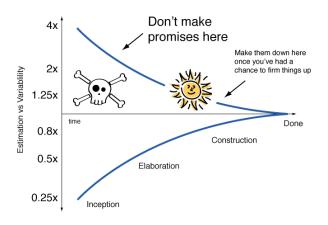
- Prioriteetti määrää järjestyksen, missä ohjelmistokehittäjät toteuttavat ohjelmiston ominaisuuksia
- Priorisoinnin hoitaa product owner
- ► Motivaationa on pyrkiä maksimoimaan asiakkaan kehitettävästä ohjelmistosta saama hyöty/arvo
- Tärkeimmät asiat halutaan toteuttaa nopeasti
  - saadaan tuotteen alustava versio nopeasti julkaistua
- Arvon lisäksi priorisoinnissa kannattaa huomioida
  - Storyn toteuttamiseen kuluva työmäärä
  - Storyn kuvaamaan ominaisuuteen sisältyvä tekninen riski

- User storyjen estimointiin eli niiden viemän työmäärän arvioimiseen on kaksi motivaatiota
  - Auttaa asiakasta priorisoinnissa
  - Mahdollistaa koko projektin viemän ajan arvioinnin

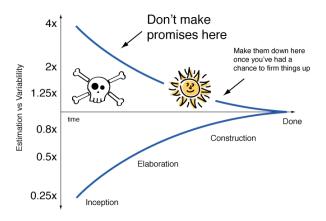
- User storyjen estimointiin eli niiden viemän työmäärän arvioimiseen on kaksi motivaatiota
  - Auttaa asiakasta priorisoinnissa
  - Mahdollistaa koko projektin viemän ajan arvioinnin
- ► Työmäärän arvioimiseen on kehitetty vuosien varrella useita erilaisia menetelmiä
  - ► Kaikille yhteistä on se, että ne eivät toimi kunnolla
  - tarkkoja työmääräarvioita on mahdoton antaa

- User storyjen estimointiin eli niiden viemän työmäärän arvioimiseen on kaksi motivaatiota
  - ► Auttaa asiakasta priorisoinnissa
  - Mahdollistaa koko projektin viemän ajan arvioinnin
- ► Työmäärän arvioimiseen on kehitetty vuosien varrella useita erilaisia menetelmiä
  - ► Kaikille yhteistä on se, että ne eivät toimi kunnolla
  - tarkkoja työmääräarvioita on mahdoton antaa
- ► Mitä kauempana tuotteen/ominaisuuden valmistuminen on, sitä epätarkempia työmääräarviot ovat

cone of uncertainity

cone of uncertainity

- ► Ketterän kehityksen *lähtökohta* on että estimointi on epävarmaa ja tarkentuu vasta projektin kuluessa
  - ei tehdä sitovia estimointiin perustuvia lupauksia

Ominaisuuksien toteuttamiseen menevän tarkan ajan arvioiminen on vaikeaa

- Ominaisuuksien toteuttamiseen menevän tarkan ajan arvioiminen on vaikeaa
- Ohjelmistokehittäjät pystyvät jossain määrin arvioida eri ominaisuuksien vaatimaa työmäärää suhteessa toisiinsa

- Ominaisuuksien toteuttamiseen menevän tarkan ajan arvioiminen on vaikeaa
- Ohjelmistokehittäjät pystyvät jossain määrin arvioida eri ominaisuuksien vaatimaa työmäärää suhteessa toisiinsa
- Esim.
  - Tuotteen lisääminen ostoskoriin toteuttaminen vie yhtä kauan kuin Tuotteen poistaminen ostoskorista
  - Ostoskorissa olevien tuotteiden maksaminen luottokortilla taas vie noin kolme kertaa kauemmin kun edelliset

- Ominaisuuksien toteuttamiseen menevän tarkan ajan arvioiminen on vaikeaa
- Ohjelmistokehittäjät pystyvät jossain määrin arvioida eri ominaisuuksien vaatimaa työmäärää suhteessa toisiinsa
- Esim.
  - Tuotteen lisääminen ostoskoriin toteuttaminen vie yhtä kauan kuin Tuotteen poistaminen ostoskorista
  - Ostoskorissa olevien tuotteiden maksaminen luottokortilla taas vie noin kolme kertaa kauemmin kun edelliset
- ► Ketterissä menetelmissä käytetäänkin yleisesti *suhteelliseen* kokoon perustuvaa estimointia
  - Yksikkönä arvioinnissa on yleensä story point
  - Ei yleensä vastaa mitään todellista tuntimäärää

Kehittäjätiimi estimoi

- Estimointi tapahtuu aina ohjelmistokehitystiimin toimesta
  - Product owner tarkentaa estimoitaviin storyihin liittyviä vaatimuksia

Kehittäjätiimi estimoi

- Estimointi tapahtuu aina ohjelmistokehitystiimin toimesta
  - Product owner tarkentaa estimoitaviin storyihin liittyviä vaatimuksia
- Estimointia auttaa user storyn pilkkominen teknisiin työvaiheisiin

Kehittäjätiimi estimoi

- Estimointi tapahtuu aina ohjelmistokehitystiimin toimesta
  - Product owner tarkentaa estimoitaviin storyihin liittyviä vaatimuksia
- Estimointia auttaa user storyn pilkkominen teknisiin työvaiheisiin
- Tuotteen lisääminen ostoskoriin, voisi sisältää toteutuksen kannalta seuraavat tekniset tehtävät:
  - tarvitaan sessio, joka muistaa asiakkaan
  - ▶ oliot/tietorakenteet ostoskorin ja ostoksen esittämiseen
  - html-näkymää päivitettävä tarvittavilla painikkeilla
  - Kontrolleri painikkeiden käsittelyyn
  - yksikkötestit kontrollerille ja tietorakenteille
  - hyväksymätestien automatisointi
- Jos kyseessä on samantapainen toiminnallisuus kuin joku aiemmin toteutettu, ei pilkkomista välttämättä tarvita

Estimointi definition of donen tarkkuudella

- Estimoinnissa tulee arvioida storyn viemä aika definition of donen tarkkuudella
- Tämä sisältää yleensä kaiken storyn toteuttamiseen liittyvän
  - määrittely, suunnittelu, toteutus, automatisoitujen tekstien tekeminen, testaus, integrointi ja dokumentointi

Estimointi definition of donen tarkkuudella

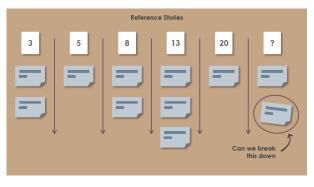
- Estimoinnissa tulee arvioida storyn viemä aika definition of donen tarkkuudella
- ► Tämä sisältää yleensä kaiken storyn toteuttamiseen liittyvän
  - määrittely, suunnittelu, toteutus, automatisoitujen tekstien tekeminen, testaus, integrointi ja dokumentointi
- Estimointi on joka tapauksessa suhteellisen epätarkkaa, joten estimoinnin on tarkoitus tapahtua nopeasti
  - ► Storyn estimointiin kannattaa käyttää aikaa max 15 minuuttia

Estimointi definition of donen tarkkuudella

- Estimoinnissa tulee arvioida storyn viemä aika definition of donen tarkkuudella
- ► Tämä sisältää yleensä kaiken storyn toteuttamiseen liittyvän
  - määrittely, suunnittelu, toteutus, automatisoitujen tekstien tekeminen, testaus, integrointi ja dokumentointi
- Estimointi on joka tapauksessa suhteellisen epätarkkaa, joten estimoinnin on tarkoitus tapahtua nopeasti
  - ► Storyn estimointiin kannattaa käyttää aikaa max 15 minuuttia
- Jos se ei riitä, storya ei tunneta niin hyvin että se kannattaisi estimoida
  - story kannattaanee pilkkoa

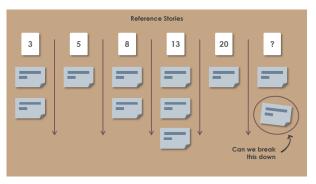
Estimoinnin menetelmiä

► Kiinnitetään muutama erikokoinen story *referenssiksi* ja verrata muiden storyjen työmäärää näihin

Estimoinnin menetelmiä

► Kiinnitetään muutama erikokoinen story *referenssiksi* ja verrata muiden storyjen työmäärää näihin

- ► Käytetään yläpäästä harvenevaa skaalaa esim. 1, 2, 3, 5, 10, 20, 40, 100
- ► Koska isojen storyjen estimointiin liittyy suuri epävarmuus, ei teeskennellä että skaala olisi yläpäästä tarkka

Planning poker: osallistetaan koko tiimi

Customer reads story.

2. Team estimates.

This includes testing.

asks questions

3. Team discusses.

- Discussion ...
- Team estimates again. Repeat until consensus reached.
- 4 4 4

Planning poker: osallistetaan koko tiimi

 Kaikille yhtenäinen näkemys sisällöstä ja tieto leviämään kaikille (transparency)